

UNIVERSITATEA TEHNICĂ A MOLDOVEI

Cu titlu de manuscris

CZU: 339.624:330.35:332.1(478)(043.3)

ODAINÎI DUMITRU

**ROLUL ZONELOR ECONOMICE LIBERE ÎN ASIGURAREA
DEZVOLTĂRII REGIONALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

**521.03 – ECONOMIE ȘI MANAGEMENT ÎN DOMENIUL DE
ACTIVITATE**

Autoreferatul tezei de doctor în științe economice

CHIȘINĂU, 2017

Teza a fost elaborată la Departamentele *Inginerie și Management Industrial și Economie și Management în Industrie*, Universitatea Tehnică a Moldovei.

Conducător științific:

MAMALIGA Vasile, doctor în economie, conf. univ., UTM

Referenți oficiali:

1. **CIUBOTARU Maria**, doctor habilitat în economie, prof. univ., ASEM
2. **ȚURCANU Gheorghe**, doctor în economie, conf. univ., ASEM

Componența Consiliului Științific Specializat:

1. **BUGAIAN Larisa**, **președinte**, doctor habilitat în economie, prof. univ., UTM
2. **CRUCERESCU Cornelia**, **secretar științific**, doctor în economie, conf. univ., UTM
3. **ONOFREI Alexandru**, doctor habilitat în economie, prof. univ., USM
4. **PARMACLII Dmitrii**, doctor habilitat în economie, prof. univ., USC "B.P. Hasdeu"
5. **TOMIȚA Petru**, doctor în economie, UASM

Susținerea tezei va avea loc la **14 septembrie 2017, ora 14-00**, în ședința Consiliului Științific Specializat D 31.521.03 – 09 din cadrul Universității Tehnice a Moldovei: str. Ștefan cel Mare 168, blocul de studii nr. 1, sala 1-205.

Teza de doctor și autoreferatul pot fi consultate la Biblioteca Universității Tehnice și pe pagina web a CNAA (www.cnaa.md).

Autoreferatul a fost expediat la **07 august 2017**.

Secretar științific

al Consiliului Științific Specializat, dr.

_____ CRUCERESCU Cornelia

Conducător științific,

conf. univ., dr.

_____ MAMALIGA Vasile

Autor

_____ ODAINÎI Dumitru

I. REPERELE CONCEPTUALE ALE LUCRĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate

În prezent, societatea trece prin perioada numită „a consumurilor”, iar agenții economici, pentru a se menține într-un mediu cu o concurență înaltă, sunt nevoiți fie să se acomodeze la aceste condiții prin elaborarea de noi produse, fie să optimizeze producerea bunurilor deja existente. Pentru realizarea acestor scopuri, este necesar de efectuat investiții. Un rol deosebit în activitatea investițională îl are plasarea acestor investiții luând în considerație mai multe condiții favorabile.

În economia mondială, dezvoltarea economică diferă nu doar de la țară la țară, ci chiar de la regiune la regiune. De aceea, fiecare guvern duce o politică investițională proprie, cu scopul atragerii investițiilor, deoarece anume investițiile sunt sursele ce asigură dezvoltarea socioeconomică și tehnico-științifică a oricărei regiuni sau a unei țări. Zonele economice libere (ZEL) reprezintă instrumente eficiente de dezvoltare regională și de atragere a investițiilor. Crearea ZEL-urilor este urmată de următoarele obiective: economice, sociale și tehnico-științifice.

Un avantaj al zonelor economice libere este varietatea de forme organizatorice pe care acestea le pot lua – de la tipuri de porturi libere până la cele de ecoregiuni. Prin urmare, acestea pot acoperi un spectru foarte larg de cerințe ale investitorilor.

În practica mondială, aceste formațiuni economice au căpătat o răspândire foarte largă atât în partea vestică, cât și în cea estică a lumii. Prin crearea acestor regiuni, autoritățile statale încearcă să soluționeze o gamă foarte largă de probleme economice la nivelele micro- și macroeconomic, cum ar fi: ocuparea forței de muncă, dezvoltarea infrastructurii transporturilor, creșterea venitului mediu pe cap de locuitor și a venitului național, dezvoltarea ramurii producției industriale, precum și a domeniilor aferente (serviciilor financiare, serviciilor de deservire a populației, transporturi ș.a.), creșterea productivității muncii etc.

Așadar, aceste formațiuni economice pot fi considerate un punct de intersecție a intereselor investitorilor și cele ale administrațiilor, atât la nivel central, cât și la nivel local, unde pot avea loc negocieri cu un grad de flexibilitate destul de înalt, deoarece există posibilități de oferire a facilităților în domeniile fiscal, vamal și funciar, specifice fiecărei țări. Astfel, investitorul obține un șir de avantaje fiscale, funciare, inclusiv siguranța investițiilor, iar autoritățile centrale și cele locale obțin o zonă care poate servi în calitate de centru de dezvoltare a întregii regiuni.

Descrierea situației în domeniul de cercetare și identificarea problemelor de cercetare

Analiza principalilor indicatori economici permite evaluarea nivelului de dezvoltare a acestor formațiuni economice și impactul acestora asupra dezvoltării regionale. Rezultatul activității zonelor economice libere pe teritoriul Republicii Moldova poate fi estimat în baza unor serii de indicatori precum:

- volumul investițiilor totale;
- volumul investițiilor anuale;
- volumul producției industriale fabricate;
- volumul producției industriale livrate;
- valoarea serviciilor prestate;
- numărul angajaților;
- productivitatea muncii;
- salariul mediu etc.

În perioada 2005–2014 rolul ZEL în economia națională a fost unul important deoarece:

- ponderea investițiilor anuale a crescut de la 18% din totalul investițiilor în economie (sau 147 mil. lei) în anul 2005 la 20% (sau 356 mil. lei) în anul 2014;

- ponderea volumului producției industriale fabricate a crescut de la 4% din totalul volumului producției fabricate pe industrie (sau 747 mil. lei) în anul 2005 la 10% (sau 3651 mil. lei) în 2014;

- productivitatea muncii în 2005 constituia 311 mii lei (de 2,4 ori mai mare decât în medie pe economia națională), în 2014 aceasta a înregistrat valoarea de 565 mii lei (de asemenea de 2,4 ori mai mare).

Astfel, ZEL reprezintă zone în care activitatea industrială este mult mai intensivă decât pe celelalte teritorii ale Republicii Moldova.

Cercetările existente demonstrează că în Republica Moldova, procesul de dezvoltare a ZEL se află în etapa primară. Având în vedere schimbările economice care au avut loc (semnarea Acordului de Asociere și a Acordului de Liber Schimb cu UE, introducerea embargoului economic din partea Federației Ruse), la moment există necesitatea elaborării unui plan de acțiuni bine determinat, care să corecteze sau chiar să modifice legislația și mecanismele economice de reglementare a activității ZEL pentru a transforma aceste formațiuni economice în nuclee de atragere a investițiilor și de asigurare a dezvoltării regiunilor. Acest plan trebuie să fie elaborat cu implicarea autorităților publice centrale și locale, deoarece interesele acestor două autorități în asigurarea dezvoltării regionale trebuie să fie comune.

Un aport considerabil în cercetare ZEL l-au avut Frazier M., Akinci G., Avdokuşin E., Semionov K., Tiedebrun S., Jin Wang, Devadas V., Bobrova V.

În Republica Moldova aspectele funcţionării ZEL au fost studiate de Ciobanu M., Osmatescu A., Lupu V.

Majoritatea acestor lucrări se axează pe definirea ZEL, dar mai puţin este studiat impactul acestor formaţiuni economice în dezvoltare economiei regionale şi anume estimarea naturii şi valorii acestuia. În lucrările autorilor autohtoni nu se acordă o atenţie cuvenită studierii regiunilor în care urmează a fi create ZEL, dar acest factor este unul decisiv în buna funcţionare a acestor formaţiuni.

De asemenea, autorităţile publice centrale, în procesul de luare a deciziilor de a crea ZEL, nu studiază în deplină măsură proiectele propuse şi nu țin cont de specificul regiunilor selectate pentru crearea acestora. Aceste probleme au condiţionat stabilirea scopului şi obiectivelor cercetării în această lucrare.

Scopul prezentei lucrări

Scopul lucrării rezidă în fundamentarea teoretico-aplicativă a zonelor economice libere şi elaborarea unor metode/soluţii de eficientizare a politicilor de creare a lor pe teritoriul Republicii Moldova; Crearea unui mecanism de investigaţie şi analiză a zonelor în care se preconizează deschiderea ZEL.

Obiectivele generale ale lucrării care conduc la atingerea scopului cercetării sunt:

- realizarea unui studiu bibliografic privind evoluţia ZEL în economia mondială;
- cercetarea practicii internaţionale privind crearea ZEL;
- analiza şi sistematizarea conceptelor ZEL;
- analiza comparativă a conceptelor ZEL la nivelele internaţional şi naţional;
- analiza comparativă a facilităţilor oferite în cadrul ZEL la nivelele internaţional şi naţional (autorităţile centrale şi cele locale);
- analiza formelor organizatorice ale ZEL şi a etapelor de evoluţie a acestora la nivelul economiei mondiale şi în Republica Moldova;
- analiza conceptelor ZEL din alte ţări comparativ cu cele existente în Republica Moldova;
- punerea în evidenţă a tuturor facilităţilor oferite de autorităţile centrale şi locale din Republica Moldova;
- analiza impactului existenţei infrastructurilor industriale asupra activităţii ZEL, a rolului activităţii acestor formaţiuni în economia regională şi la nivel de ţară;
- elaborarea, în cadrul politicilor de dezvoltare regională, a studiilor privind crearea ZEL;

- evaluarea proiectelor de creare a ZEL în politica de dezvoltare regională;
- studierea evoluției economice a regiunilor în care se preconizează crearea a noi ZEL pe teritoriul Republicii Moldova și a perspectivelor de funcționare a acestora din punct de vedere al infrastructurii (transporturilor și industriale), precum și al perspectivei dezvoltării economice.

Metodologia cercetării științifice

Pentru atingerea obiectivelor lucrării au fost utilizate materiale ale conferințelor internaționale, publicații ale organizațiilor internaționale de profil și teorii social-economice moderne. Pentru analiza situației ZEL în Republica Moldova s-au folosit rapoarte statistice, rapoarte ale activității ZEL în Republica Moldova pentru perioada 2005–2014, precum și publicații și cercetări din revistele de profil. Atingerea obiectivelor stabilite a solicitat utilizarea diverselor metode de cercetare: statistică, socială, geografică, analiza factorială și tipologică; sinteza și comparația.

La elaborarea tezei autorul a utilizat rezultatele cercetărilor efectuate de specialiști din domeniu din SUA, China, India, Republica Coreea, Federația Rusă și România, în special privind practica creării și dezvoltării ZEL.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării constă în:

- Determinarea modelului de prognoză a dezvoltării activității industriale prin prisma creării ZEL;
- Elaborarea algoritmului de etapizare în crearea ZEL, în baza indicatorilor dezvoltării regionale.

Problema științifică importantă soluționată constă în:

- elaborarea unei metode complexe de evaluare a impactului ZEL în economia regională, bazată pe matricea PEST (factorii Politici, Economici, Sociali și Tehnologici);
- utilizarea metodei trendului și a comparației, ceea ce a condus la o evaluare mai exactă a rolului acestor formațiuni economice în economia regională, utilizate ulterior pentru alegerea amplasării optime a ZEL și pentru evaluarea impactului acestora.

Importanța teoretică a tezei constă în:

- sistematizarea definițiilor și caracteristicilor de bază ale ZEL cu identificarea particularităților de dezvoltare a acestora în diferite țări;
- elaborarea metodologiei de prognozare a evoluției economice a regiunilor în care este preconizată crearea ZEL.

Valoarea aplicativă a lucrării se concretizează în cercetări aplicative, și anume: evidențierea și prioritizarea principalelor probleme privind funcționarea și dezvoltarea ZEL în

Republica Moldova în condițiile actuale; formularea și fundamentarea propunerilor de soluționare a problemelor existente privind dezvoltarea ZEL în Republica Moldova; utilizarea în premieră a tehnicii complexe de evaluare a activității ZEL bazate pe diagrama Pareto și matricea PEST; utilizarea metodei comparative de analiză a indicatorilor activității economice în regiunile unde sunt create ZEL și a indicatorilor activității economice din întreaga țară; demonstrarea eficienței zonelor economice libere în asigurarea creșterii economice în regiune, ținând cont de impactul complex asupra nivelelor micro- și macroeconomic ale țărilor cu economia în tranziție.

Rezultatele științifice principale înaintate spre susținere:

- Concretizarea și suplinirea definiției ZEL.
- Elaborarea metodologiilor de evaluare a regiunilor pentru amplasarea noilor ZEL.
- Argumentarea importanței ZEL în dezvoltarea economiei naționale și regionale.
- Determinarea condițiilor de colaborare între autoritățile publice centrale și cele locale în vederea asigurării bunei funcționări a ZEL.
- Elaborarea modelului de realizare a prognozei ce permite evaluarea eficacității și eficienței ZEL în dezvoltarea regională a R. Moldova.

Implementarea rezultatelor obținute

Rezultatele acestei lucrări sunt utilizate în cadrul Proiectului de evaluare a dezvoltării regionale cu privire la amplasarea subzonelor ZEL (subzona Strășeni).

Totodată, rezultatele științifico-practice obținute în această cercetare sunt implementate în procesul de studii la disciplina "Economia ramurii" (Ciclul I licență), Facultatea „Inginerie Mecanică, Industrială și Transporturi”, UTM.

Aprobarea rezultatelor. Rezultatele principale obținute au fost publicate, prezentate și discutate în cadrul conferințelor de nivelele național și internațional.

Publicații științifice. Rezultatele cercetărilor în cadrul tezei de doctor au fost publicate în 6 lucrări științifice, inclusiv un articol în revistă națională, categoria **B**, două articole în reviste naționale, categoria **C**.

Structura și volumul lucrării. Teza include: introducere, 3 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie (100 de titluri), 11 anexe. Numărul total de pagini în lucrare este 140, cu 48 de figuri și 60 de tabele.

Cuvinte-cheie: zone economice libere, analiză comparativă, nivel de dezvoltare, politică de dezvoltare regională, venit național, investiții, productivitate a muncii, venituri din vânzări.

II. CONȚINUTUL TEZEI

Introducerea prezintă aspectele generale privind necesitatea intensificării activității investiționale prin crearea zonelor economice libere, care, la rândul lor, vor stimula activitatea economică atât la nivel local, cât și la nivel de țară, în special prin creșterea venitului personal și a venitului național brut și celui net. De asemenea, sunt prezentate mijloacele prin intermediul cărora se poate asigura o funcționalitate mai eficientă a zonelor economice libere. Tot aici sunt incluse actualitatea și argumentarea alegerii temei de cercetare, scopul și obiectivele tezei, importanța științifică, teoretică și aplicativă a lucrării.

Capitolul 1 – **“Rolul zonelor economice libere în economia mondială”** – reprezintă un studiu bibliografic despre evoluția dezvoltării zonelor economice speciale la nivel mondial.

Ca rezultat al studiului bibliografic, se propune o definiție mai complexă a ZEL, formulată prin comasarea definițiilor date de unii specialiști în domeniu, precum: K.A. Semionov [1, pp. 34-35], E. Avdokușin (2), Herbert Grubel (3, p. 53), V. Ignatov și V. Butov [4, p. 46], Ashok Verma (5). Astfel, definiția propusă este următoarea: *zona economică liberă se determină nu doar ca un teritoriu geografic, ci și ca un sector al teritoriului economic, unde se aplică un sistem de facilități și stimulări ce nu se folosește în alte părți ale spațiului economic*. Este prezentat nomenclatorul zonelor economice speciale.

Paralel cu modificarea noțiunilor și definițiilor, au evoluat și formele organizatorice ale acestor formațiuni economice (figura 1).

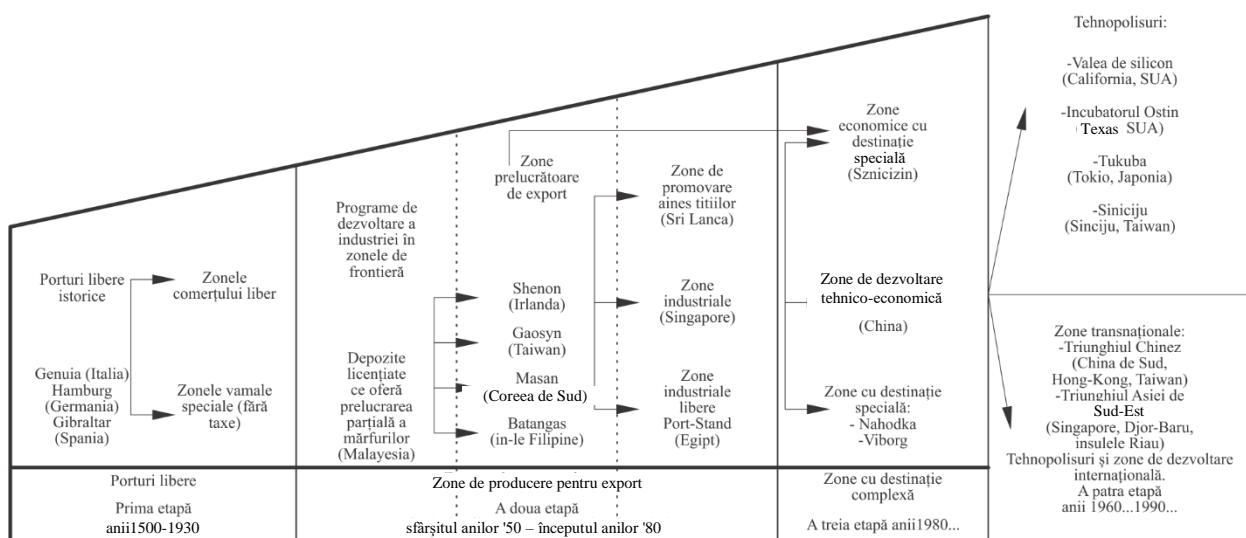

Fig. 1. Schema evoluției zonelor economice libere [7]

Prin urmare, principalele forme organizatorice ale ZEL sunt următoarele:

- Zone de depozitare și tranzit (The store and transit zones)
- Zone vamale libere (The free customs zones)

- *Zone de comerț liber (The zones of the free trade)*
- *Zone de producție-export (The export processing zones)*
- *Zone complexe (The complex zones)*
- *Zone tehnico-științifice libere (The free scientific-technical zones)*

Bazându-se pe teoria evoluției ZEL și teoria ciclului de viață a produsului (8), s-a trasat o paralelă între teoria ciclului de viață a produsului și ciclul de viață a zonelor economice speciale. Astfel, ciclul de viață a ZEL este divizat în mai multe etape.

Prima etapă – „apariția” sau „constituirea” – este caracterizată prin alegerea obiectului asupra căruia se va axa producția, elaborarea tehnologiilor și organizarea producției experimentale. În această etapă, cele mai mari cheltuieli revin lucrărilor de cercetare științifică și de construcții experimentale, cercetărilor de marketing etc.

A doua etapă este „creșterea”. Principalele mijloace financiare se utilizează pentru ajustarea și modernizarea proceselor tehnologice, pentru optimizarea canalelor de realizare a produselor. Pentru activitatea zonelor economice libere, în etapa a doua sunt caracteristice: organizarea producției în baza materiei prime și semifabricatelor de import, atragerea activă a capitalului străin, specializarea producției la anumite tipuri de mărfuri. Procesul de producție rămâne cu un nivel înalt de consum al factorului de capital, dar influența acestuia se diminuează.

A treia etapă – „maturizarea” – caracterizează începutul producției în masă, unde persistă cheltuielile legate de remunerarea personalului angajat, promovarea produsului etc. Pentru ZEL, etapa a treia este caracterizată prin producția în masă a mărfurilor de consum, treptat se mărește ponderea componentelor autohtone în produs; de asemenea, este caracteristică diversificarea producției și lărgirea piețelor de desfacere a produsului.

A patra etapă – „declinul” – este caracterizată prin micșorarea încărcării capacităților de producție, a volumului vânzărilor și lichidarea canalelor de distribuție.

De asemenea, în acest capitol a fost prezentată o analiză cantitativă și calitativă a celor mai frecvente tipuri de zone economice libere întâlnite în economia diferitor țări, precum: SUA, Marea Britanie, țările-membre ale UE, Republica Populară Chineză, Republica Coreea și Federația Rusă. Concluzia a fost că aceste formațiuni economice favorizează investitorii și astfel se asigură o creștere economică a regiunilor în care sunt create ZEL.

A fost evidențiată necesitatea selectării corecte a formelor organizatorice ale ZEL în funcție de regiunea în care se planifică a fi create.

Tot aici este prezentă analiza comparativă a modelelor de zone economice speciale din diverse țări față de cele existente în Republica Moldova; sunt comparate facilitățile oferite rezidenților acestor formațiuni economice. Rezultatele comparației sunt prezentate în Tabelul 1.

Tabelul 1. Facilitățile acordate rezidenților zonelor economice speciale

Țara	Facilități oferite în cadrul ZEL
1	2
SUA	<ul style="list-style-type: none"> - Reducere cu 5% a impozitului pe venit. - Reducerea cu până la 50% a impozitului pe venit (la nivel federal). - Reducerea cu 100% la impozitului pe venit (pentru capitalul reinvestit). - Fonduri speciale de finanțare a zonelor economice speciale. - Obținerea mai simplă a autorizațiilor. - Cerințe reduse față de protecția mediului ambiant. - Fonduri speciale de finanțare a zonelor economice speciale, asistență, consultații.
Marea Britanie	<ul style="list-style-type: none"> - Reducere cu 100% pentru capitalul investit în construcții. - Se percepe TVA numai în cazul exporturilor în UE, inclusiv în Marea Britanie. - Construcții fără certificatul de urbanism. - Comercializarea fără delimitări a capitalului funciar. - Examinarea actelor fără rând. - Cerințe reduse la prezentarea informației statistice.
Coreea de Sud	<ul style="list-style-type: none"> - Reducere cu 100% pentru 3-7 ani; în următorii 2 ani – o reducere de 50% pentru venitul reinvestit în dezvoltarea infrastructurii. - Scutiri personale cu 40% mai mari. - Impozit pe venit la nivel de 17% pentru persoane fizice. - Bunurile importate sunt scutite de TVA pentru 3 ani. - Subvenții în numerar pentru investiții străine – 10-20% din volumul investițiilor. - Reducere a taxelor locale cu 100% pe o perioadă de 3 ani; în următorii 2 ani – o reducere de 50%. - Scutiri la plata chiriei pentru 50 de ani, cu posibilitatea de prelungire a contractului pentru încă 50 de ani. - Scutirea de taxe vamale pentru import pentru o perioadă de 3 ani. - Sprijin la crearea infrastructurii sociale, simplificarea procedurilor de importare a mărfurilor.

1	2
China	<ul style="list-style-type: none"> - Rata impozitului pe venit la nivelul de 15-30%. - Pentru capitalul reinvestit, 40% din taxe sunt restituite. - Scutiri de TVA pentru mărfurile consumate în interiorul zonei. - Vacanță impozitară de 5 ani, următorii 5 ani – o reducere de 50% la impozite. - Regim valutar special. - Simplificarea înregistrării întreprinderilor cu capital străin.
România	<ul style="list-style-type: none"> - Cota impozitului pe profit – 5% - Cotă 0% pentru produsele importate pe teritoriul zonelor. - Posibilitatea repatrierii profitului. - Concesionarea terenurilor pe o perioadă de până la 50 de ani. - Eliberare de taxele de import. - Posibilitatea repatrierii profitului și al capitalului, transportarea bunurilor dintr-o zonă în altă zonă fără achitarea taxelor vamale. - Scutirea de taxe vamale a bunurilor autohtone la importul în zonă.
Republica Moldova	<ul style="list-style-type: none"> - Reducere cu 50% la plata impozitului pe venit. - Scutirea plății impozitului pe venit pe o perioadă de 3-5 ani. - Scutiri de TVA pentru mărfurile consumate în interiorul zonei. - Nu se aplică regimul de licențiere la import și export. - Mărfurile au un regim de circulație liber în cadrul zonei. - Scutiri de taxe de import pentru mărfurile autohtone.

(Elaborat de autor)

Utilizarea acestor facilități a permis înregistrarea următoarelor performanțe ale activității ZEL în Republica Moldova:

- ponderea investițiilor anuale în ZEL – de la 18% din totalul investițiilor în economie (sau 147 mil. lei) în anul 2005, la 20% (sau 356 mil. lei) în 2014;

- ponderea volumului producției industriale fabricate în ZEL – de la 4% din totalul volumului producție fabricate pe industrie (sau 747 mil. lei) în anul 2005, la 10% (sau 3651 mil. lei) în 2014;

- productivitatea muncii în ZEL în 2005 constituia 311 mii lei (de 2,4 ori mai mare decât în medie pe economia națională), în 2014 a înregistrat valoarea de 565 mii lei (de asemenea de 2,4 ori mai mare);

- creșterea indicelui venitului din vânzări al producției industriale din perioada 2005–2014 (Tabelul 2);

- creșterea ritmului mediu de dinamică, pentru întreaga perioadă 2005–2014, a venitului din vânzări al producției industriale. Rezultatele sunt prezentate în Tabelul 3.

Tabelul 2. Indicele venitului din vânzări al producției industriale, anii 2005–2014

Indicele venitului din vânzări	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Republica Moldova, inclusiv ZEL	1,08	1,17	0,84	0,85	1,20	1,44	1,05	1,08	1,02
Republica Moldova, cu excepția ZEL	1,09	1,17	0,83	0,85	1,19	1,44	1,04	1,07	0,99
În ZEL	0,92	1,24	1,05	0,80	1,43	1,42	1,18	1,21	1,28

Sursa: <http://statbank.statistica.md>, vizitat 15.07.2015; Rapoartele anuale privind activitatea ZEL ale Republicii Moldova din anii 2004-2015.

Tabelul 3. Ritmul mediu de dinamică a venitului din vânzări al producției industriale din perioada 2005–2014, %

Indicatorul	Republica Moldova, inclusiv ZEL	Republica Moldova, cu excepția ZEL	În ZEL
Ritmul mediu de dinamică	6,60	5,91	15,21

(Elaborat de autor)

Așadar, activitatea ZEL, asigură o creștere medie a veniturilor din vânzări cu circa 1% anual. Deci, ZEL reprezintă o sursă de creștere a venitului din vânzări al producției industriale.

Astfel, studiul arată că ZEL influențează favorabil evoluția economică a țărilor rezidente prin creșterea locurilor de muncă, a venitului din vânzări, a volumului investițiilor efectuate etc.

Din cercetarea efectuată în primul capitol reiese scopul lucrării, care constă în: fundamentarea teoretico-aplicativă și elaborarea unor metode/soluții de eficientizare a politicilor de creare a zonelor economice libere pe teritoriul Republicii Moldova; crearea unui mecanism de investigație a teritoriilor în care se preconizează deschiderea ZEL.

Capitolul 2 – “**Metode și mijloace de cercetare comparativă a activității zonelor economice libere**” – constituie partea metodologică a tezei. Sunt determinați indicatorii economici, selectați în baza analizei factorilor externi, precum factorii politici, economici, sociopsihologici și tehnologici, care influențează activitatea zonelor economice libere în Republica Moldova. Această analiză este efectuată în baza modelului PEST. De asemenea, este analizată evoluția bazei legislative ce reglementează activitatea ZEL și a rezidenților acestora.

Este prezentată caracterizarea economică generală a ZEL prin prisma următorilor indicatori: volumul investițiilor (Figura 2), volumul producției fabricate (Figura 3), volumul producției livrate (Figura 4), productivitatea anuală a muncii (Figura 5) și salariul mediu (Figura 6).

După cum se observă din Figura 2, tendința generală de modificare a volumului investițiilor este caracterizată de linia trendului, care este determinată în baza funcției polinomiale de gradul 3. În continuare, pentru efectuarea altor analize se va folosi anume această metodă de determinare a trendului.

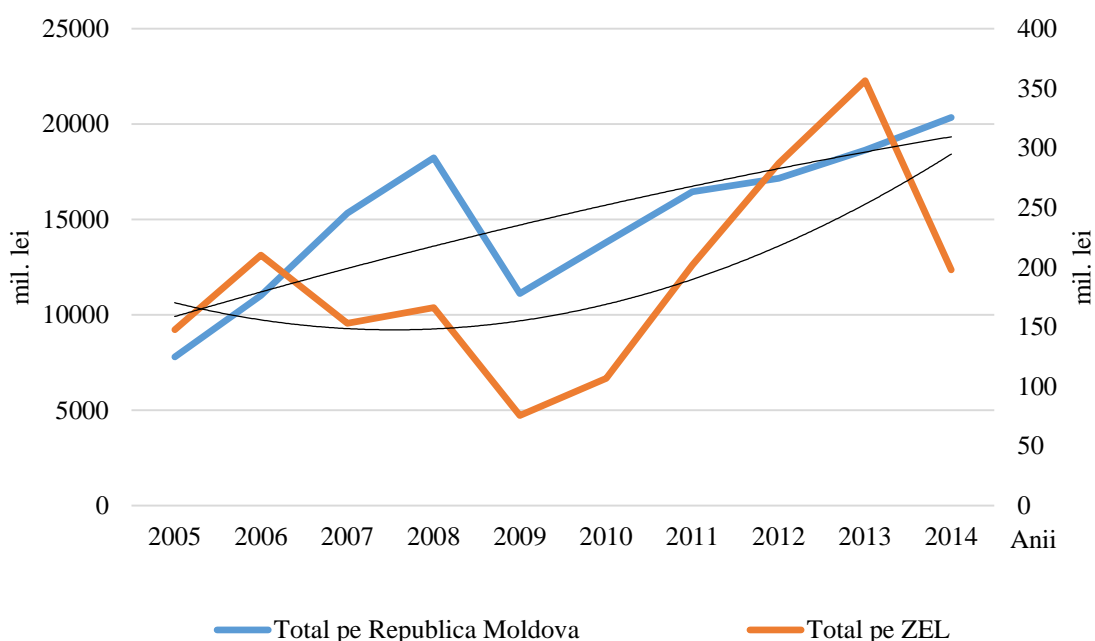

Fig. 2. Evoluția volumului investițiilor anuale în active materiale pe termen lung în Republica Moldova și în ZEL, mil. lei

Din analiza datelor prezentate în Figura 2 se observă că linia trendului investițiilor pentru Republica Moldova are o pantă mai mică decât linia trendului investițiilor în ZEL, ceea ce demonstrează că, începând cu anul 2010, ritmul modificării investițiilor în ZEL este mai înalt decât în restul teritoriului țării. Diminuarea esențială a volumului investițiilor anuale în ZEL este cauzată de faptul că în acest an au fost excluși unii rezidenți, aceștia respectiv retrăgându-și investițiile.

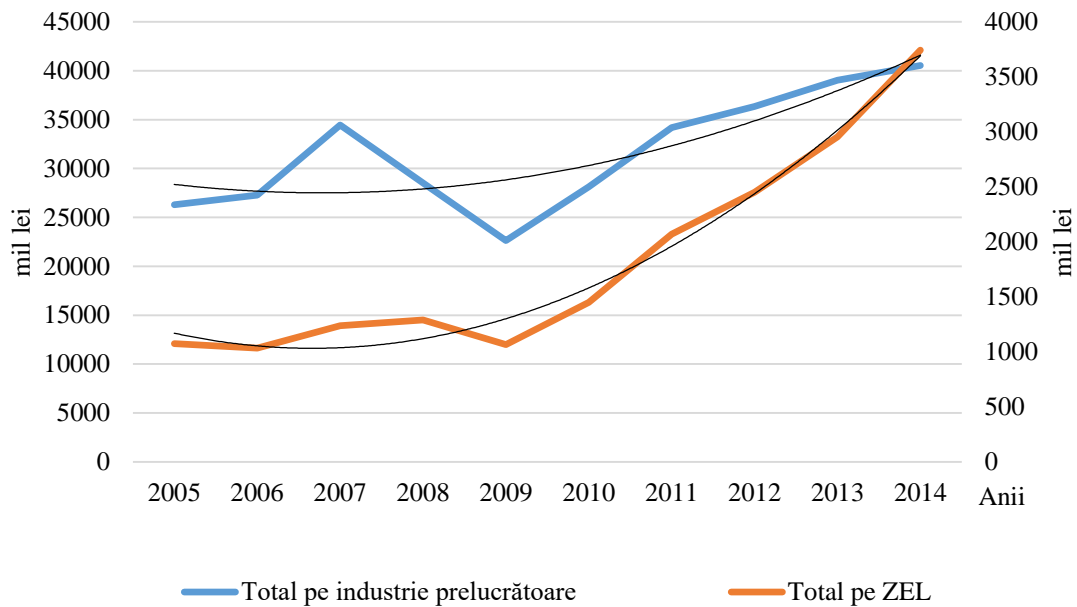

Fig. 3. Evoluția volumului producției fabricate în industria prelucrătoare în Republica Moldova și în ZEL, mil. lei

Din analiza figurii 3 este evidentă o creștere mai pronunțată a volumului producției fabricate în cadrul ZEL, ceea ce denotă o activitate industrială mai intensivă în cadrul acestor formațiuni economice.

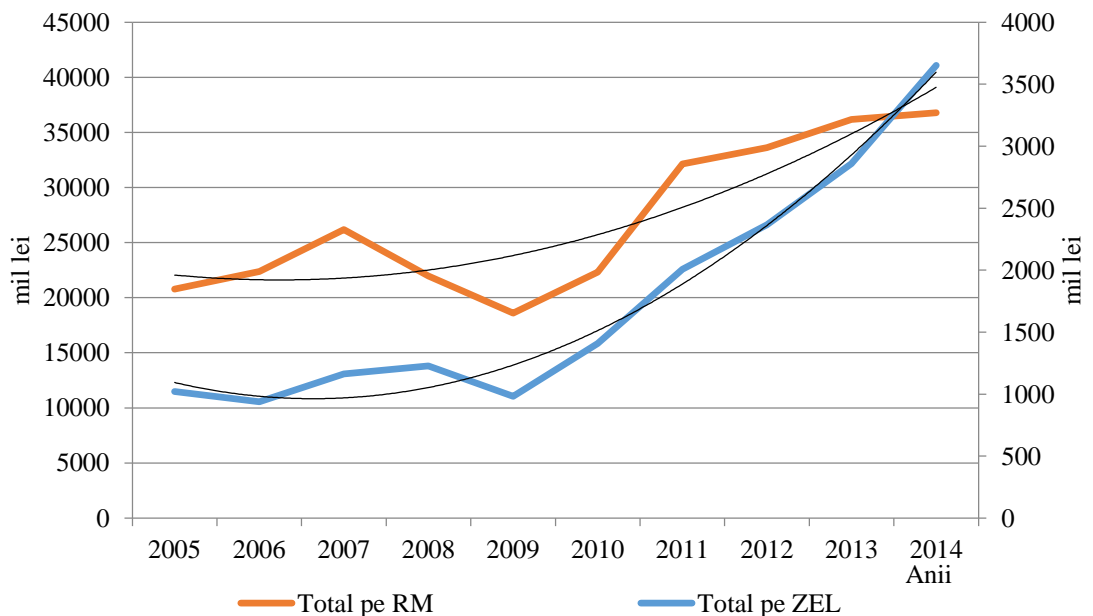

Fig. 4. Evoluția volumului producției industriale livrate pe întreaga Republică Moldova și pe ZEL, mil. lei

Din figura 4 se observă creșterea continuă a volumului producției industriale livrate pe întreaga Republică Moldova în perioada analizată, cu excepția anilor 2008 și 2009, în care s-a înregistrat o micșorare esențială a volumului producției industriale, cauza fiind introducerea embargoului economic din partea Federației Ruse. Dar în următoarea perioadă, volumul producției industriale livrate crește încontinuu, datorită reorientării producătorilor către piața internă a UE și a Republicii Belarus.

În cadrul ZEL (Figura 4), ritmul de creștere a volumului producției industriale livrate este mult mai înalt decât în ramura industriei prelucrătoare, ceea ce demonstrează faptul ca ZEL reprezintă un factor important în creșterea comerțului exterior. În pofida faptului că anul 2009 a fost considerat un an de criză, diminuarea volumului producției industriale nu a înregistrat modificări esențiale, ceea ce demonstrează ca ZEL erau orientate mai mult spre alte piețe, decât cea a Federației Ruse, excepție fiind doar ZAL PP "Tvardița". O creștere esențială a volumului producției industriale livrate s-a înregistrat în anul 2011, datorită deschiderii ZEL "Bălți" și creșterii capacităților de producție în ZEL "Ungheni-Business".

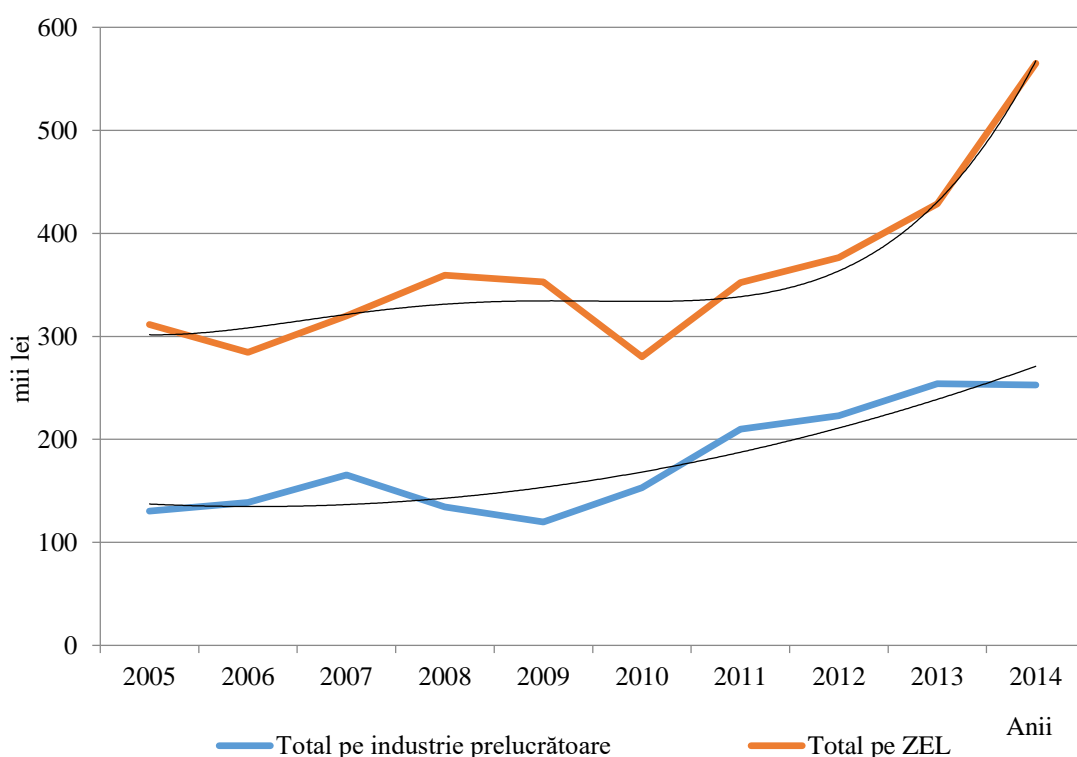

Fig. 5. Evoluția productivității anuale a muncii în industria prelucrătoare în Republica Moldova și în cadrul ZEL, mii lei

În graficul din figura 5 se observă că productivitatea anuală în ZEL depășește de 2 ori productivitatea anuală în industria prelucrătoare din teritoriul Republicii Moldova, iar această

diferență are tendința să crească și ritmurile de sporire a productivității muncii în cadrul ZEL sunt mai înalte decât în restul teritoriului țării.

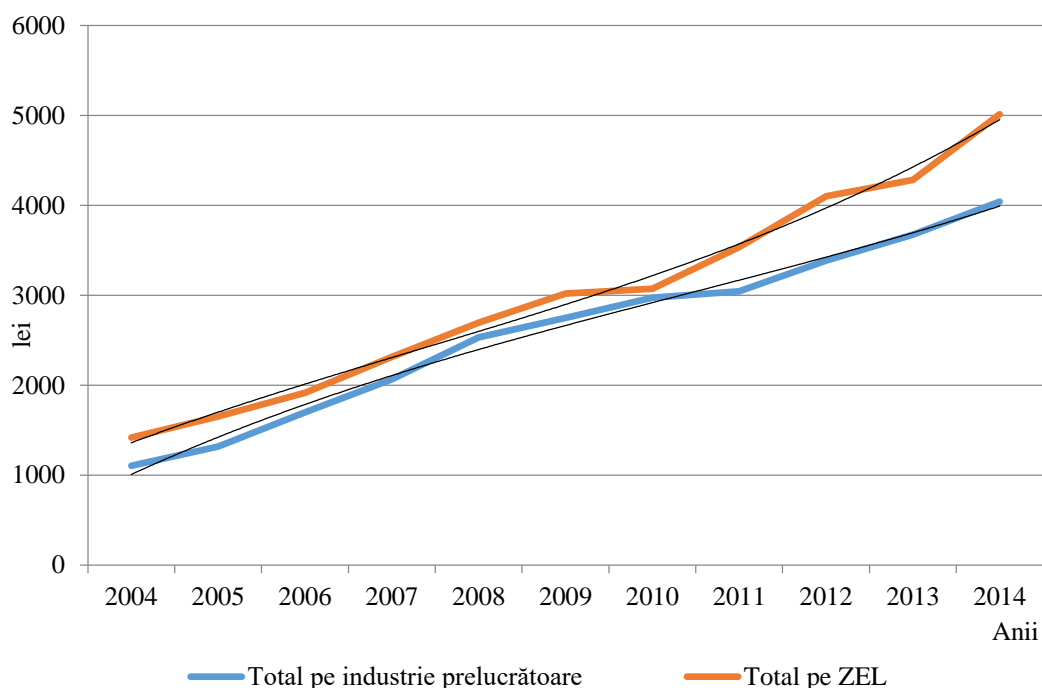

Fig. 6. Evoluția salariului mediu lunar brut pe industrie în Republica Moldova și în cadrul ZEL, lei

Din figura 6 este evident faptul că ritmul de creștere a salariului brut pe industrie, în perioada 2004–2010, era egal cu ritmul de sporire a salariului în ZEL, însă, începând cu anul 2010, odată cu deschiderea ZEL ”Bălți”, salariul mediu pe ZEL a crescut cu un ritm mai mare decât salariul mediu pe industrie.

Prin urmare, ZEL sunt caracterizate de o dezvoltare economică mai intensivă decât restul teritoriilor Republicii Moldova.

În pofida faptului că indicatorii generalizați a activității economice în ZEL-uri înregistrează o creștere continuă, nivelurile de dezvoltare economică a fiecărei zone economice libere diferă de la o formațiune la alta. Pentru a evidenția gradul de dezvoltare a fiecărei zone se va prezenta diagrama Pareto, figurile 7, 8 și 9 respectiv.

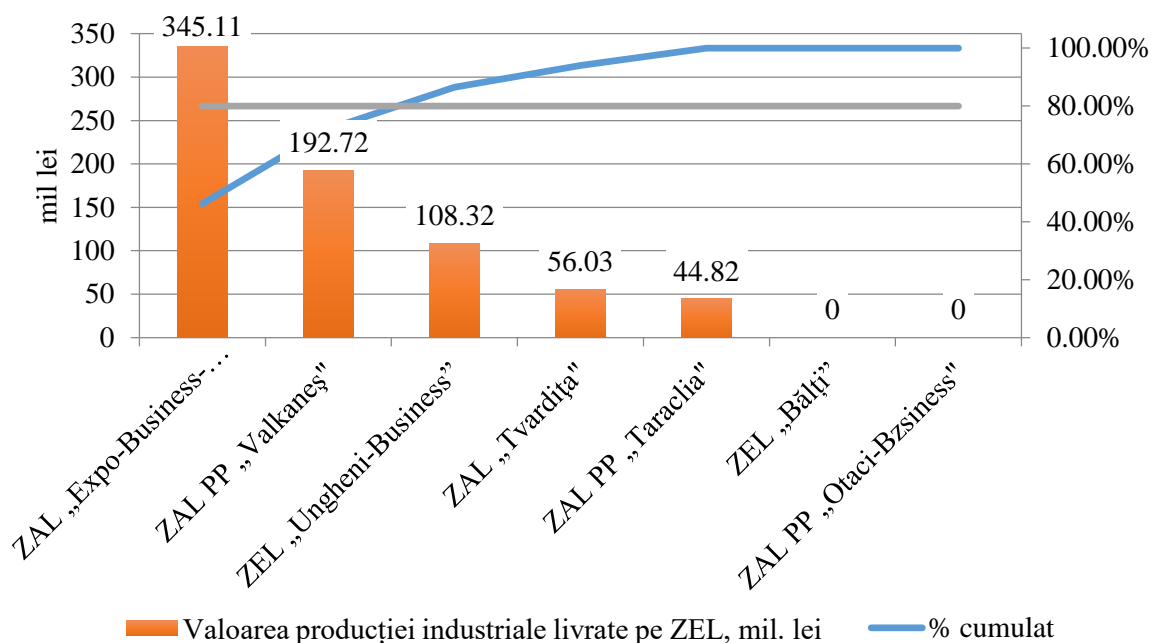

Fig. 7. Diagrama Pareto după volumul producției ind. livrate pe ZEL anul 2004, mil. lei

Conform figurii 7, în anul 2004 ponderea cea mai mare în volumul producției livrate din ZEL - cca 40%, îi revine ZAL „Expo-Business Chișinău”. În această perioadă, ZEL „Expo-Business Chișinău” deținea și poziția de lider în atragerea investițiilor. Pe poziția 2 se situa ZAL PP „Valkaneş”. Conform diagramei, aceste 2 ZEL-uri livrau cca 75-80% din totalul producției livrate ce reveneau zonelor economice libere. Acesta denotă faptul că, în condiții concurențiale egale, cea mai preferată ZEL pentru investitori era cea situată în municipiul Chișinău. Pentru că anume această ZEL excludea o mare parte a factorilor ce nu stimulează activitatea investițională.

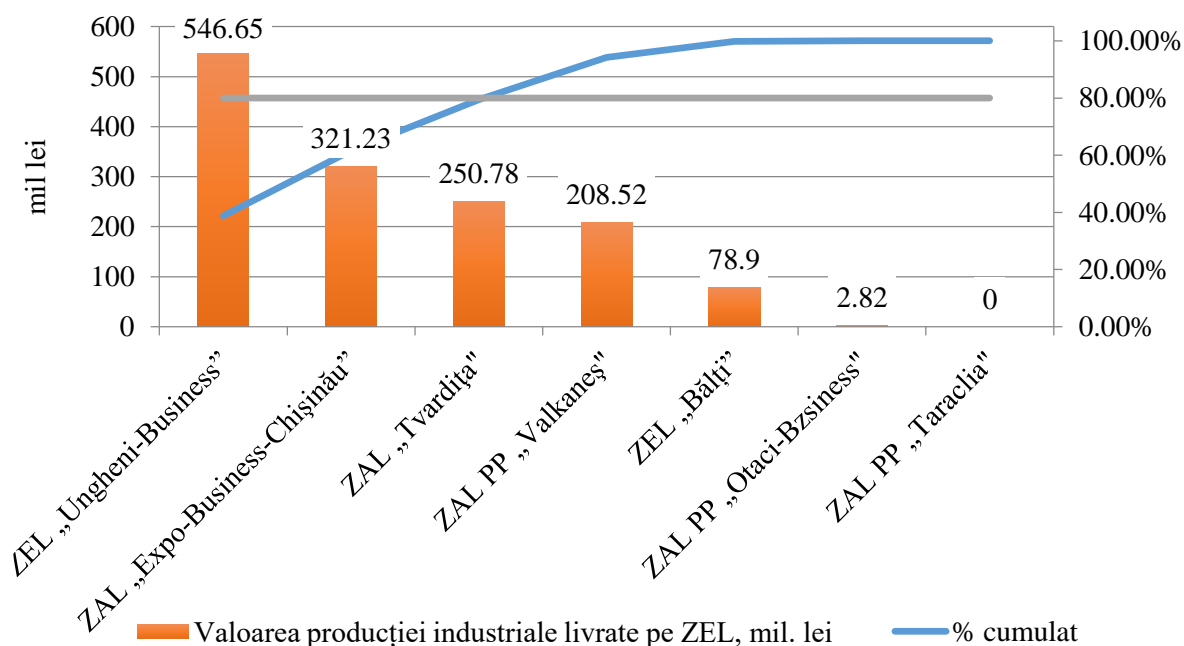

Fig. 8. Diagrama Pareto după volumul producției ind. livrate pe ZEL anul 2010, mil. lei

În perioada 2004-2010 situația se schimbă cardinal (Figura 8), primul loc în volumul producției livrate, revine ZEL „Ungheni-Business” cu cca 40% din volumul producției livrate, locul 2 revine ZAL „Expo-Business Chișinău”, iar celelalte ZEL-uri dețineau o pondere mai mică de 25%. Acesta denotă faptul că ZEL din orașul Ungheni devine mai atrăgătoare pentru investitori și avantajul principal al acestei formațiuni economice este existența unei infrastructuri industriale în regiunea amplasării ZEL.

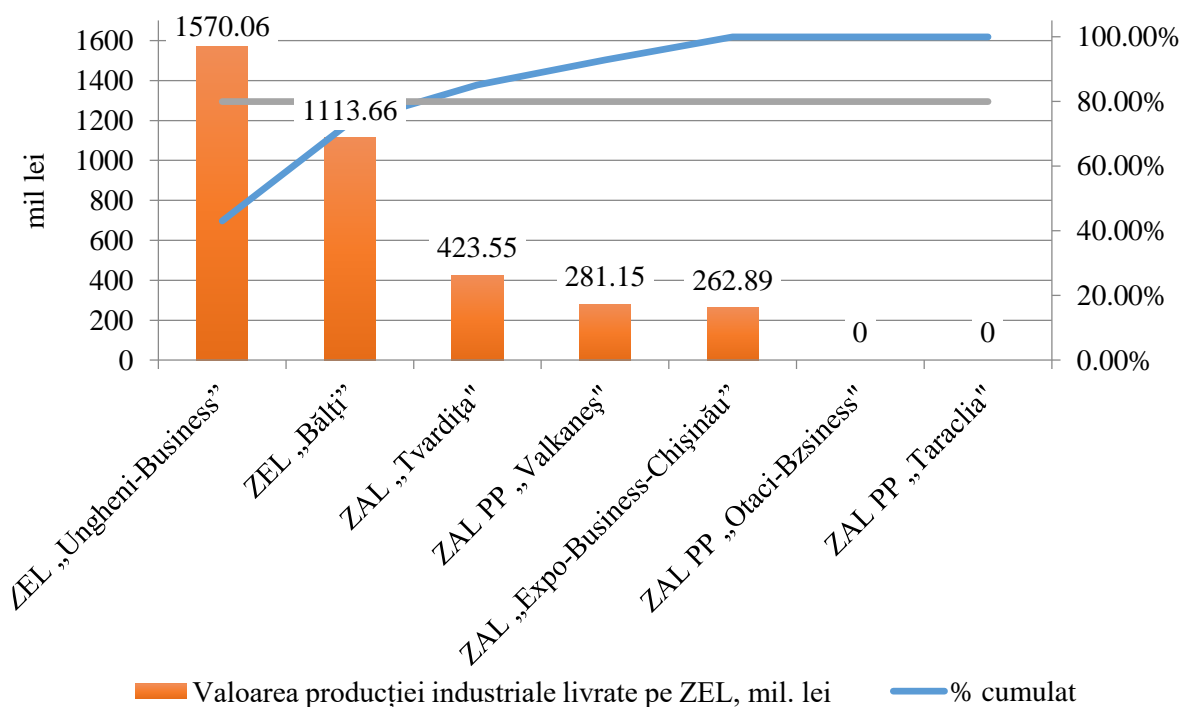

Fig. 8. Diagrama Pareto după volumul producției ind. livrate pe ZEL anul 2014, mil. lei

În perioada 2010-2014 (Figura 9), se înregistrează următoarea situație: ZAL „Expo-Business-Chișinău” cedează poziția a doua pe care o deținea în favoarea ZEL „Bălți”. Adică în anul 2014 volumul total al producției industriale livrate de către ZEL „Ungheni-Business” și ZEL „Bălți” constituia cca 2683,72 mil lei sau 75% din totalul producției industriale livrate din ZEL.

În perioada analizată, crește atractivitatea acelor ZEL care aveau o serie de avantaje așa ca: căi de acces diverse (drumuri auto, cale ferată și căi fluviale de acces), o infrastructură industrială dezvoltată, o densitate a populației ridicată, etc.

Aspectul negativ îl constituia faptul că celelalte ZEL-uri (ZAL „Tvardița”, ZAL „Valkaneș”, ZAL PP „Otaci-Business” și ZAL PP „Taraclia”) nu și-au dezvoltat activitatea, iar ultimele două practic și-au sistat activitatea. Aceasta denotă faptul că cele menționate mai sus, și anume faptul că APC și APL nu au întreprins măsuri pentru intensificarea activității economice a acestor formațiuni, adică nu a fost creat un mediu concurențial echitabil între toate ZEL-urile.

Capitolul 3 – „Dezvoltarea regională prin zone economice” – reprezintă capitolul aplicativ al tezei, în care sunt prezentate modelele de evaluare a zonelor în care urmează a fi create ZEL și de prognoză a evoluției indicatorilor economici.

Modelul evaluării regiunilor în care se planifică crearea ZEL constă în analiza unor indicatori de performanță ai regiunii, cum ar fi: disponibilitatea resurselor umane, valoarea investițiilor în activele materiale și productivitatea muncii [9]. Ca urmare, a fost elaborat un tabel ce prezintă evoluția economică a regiunilor în care se planifică crearea ZEL (Tabelul 4).

Tabelul 4. Indicii medii de dinamică (2005–2014)

Raionul	Indicele mediu de dinamică a numărului populației cu vârsta 15-60 ani		Indicele mediu de dinamică a investițiilor în active materiale pe TL		Indicele de dinamică a investițiilor în active materiale pe TL pe salariat		Indicele de dinamică a productivității muncii în industrie	
	%	pers	%	mil lei	%	mii lei	%	mii lei
Drochia	-7,08	-3351	375,7	307	570,4	27,2	226,5	360,1
Edineț	-7,26	-3187	201,0	116,6	229,7	10,5	44,7	88,4
Fălești	-5,07	-2633	51,68	47,7	78,9	5,8	-42,9	-76,8
Florești	-7,04	-3557	198,9	181,4	249,1	17,4	2,0	4,1
Sângerei	-4,58	-2410	262,4	198,9	374,5	22,7	52,3	28,2
Hâncești	-4.62	-3330	272,3	321,9	351,1	26,5	184,2	74,8
Strășeni	-5.06	-3048	155,0	193,3	120,7	16,3	27,99	47,3
Orhei	-5.23	-3841	169,7	244,5	156,3	14,6	12,78	19,2
Cahul	-3,30	-2440	49,31	99,5	49,61	5,2	12,63	17,8

(Elaborat de autor)

Așadar, în baza tabelului 4 se poate de caracterizat regiunea și potențialilor investitori li se poate recomanda zona în care să deschidă ZEL.

Din analiza efectuată rezultă că nivelul de dezvoltare economică și nivelul de asigurare a regiunilor, în care se preconizează crearea ZEL, cu resurse materiale și umane este diferit. Cauzele variază de la regiune la regiune și de la zonă la zonă.

Un alt aspect defavorabil al strategiei de dezvoltare a Republicii Moldova este lipsa propunerilor de creare a ZEL și pe lângă trecerile de frontieră, cu excepția orașului Cahul, Portului ”Giurgiulești” și a localității Leușeni. În mare măsură, anume aceste formațiuni de pe lângă frontierele de stat creează premise de creare a unor centre de dezvoltare economică

regională, precum și de formare a regiunilor transfrontaliere cu caracter complex. Astfel, în aceste strategii nu se regăsesc așa localități precum Leova, Cantemir, Lipcani și Costești. Interesul scăzut față de aceste teritorii este evident – lipsa unei infrastructuri industriale. Prin urmare, autoritățile publice centrale (APC) trebuie să inițieze proiecte investiționale pe cont propriu, ce ar dezvolta infrastructura localităților și ar genera o intensificare a activității investiționale în aceste raioane.

Tot în acest capitol este prezentat modelul elaborat de prognoză a dezvoltării unor regiuni după deschiderea ZEL, pe exemplul raioanelor Edineț, Strășeni și Cahul, după modelele propuse de către Gheorghe Țurcanu [8], model extins la nivel de regiune. Rezultatele prognozei evoluției dinamicii și a indicelui mediu de dinamică a veniturii din vânzări este prezentat în tabelele 5, 6, 7 și tabelul 8 respectiv.

Tabelul 5. Prognoza evoluției veniturii din vânzare a producției industriale pe raionul Edineț în perioada anilor 2015-2020, mil lei.

Anii	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Venitul din vânzări fără ZEL (prognozat)	591,51	654,62	724,47	801,77	887,32	982
Venitul din vânzări din ZEL „Edineț” (prognozat)	40,25	68,35	116,05	197,06	238,03	287,51
Venitul total din vânzări (prognozat)	631,67	722,97	840,52	998,83	1125,3	1269,51

(Elaborat de autor)

Conform datelor din tabelul 5 se prognozează o dublarea a veniturii din vânzări în raionul Edineț la doar 5 ani de la deschiderea ZEL.

Tabelul 6. Prognoza evoluției veniturii din vânzare a producției industriale pe raionul Strășeni în perioada 2015-2020, mil lei.

Anii	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Venitul din vânzări fără ZEL (prognozat)	440,61	472,38	506,44	542,95	582,1	624,07
Venitul din vânzări din ZEL „Strășeni” (prognozat)	29,983	50,911	86,447	146,79	177,3	214,17
Venitul total din vânzări (prognozat)	470,59	523,29	592,89	689,74	759,4	838,24

(Elaborat de autor)

Deci deschiderea ZEL în raionul Strășeni, conform tabelului 6, va crește ritmul mediu de dinamică a venitului din vânzări cu cca 4,5 pp sau cca 63%.

Tabelul 7. Prognoza evoluției venitului din vânzarea producției industriale pe raionul Cahul în perioada 2015-2020, mil lei.

Anii	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Venitul din vânzări fără ZEL (prognozat)	388,1	384,22	380,38	376,57	372,81	369,08
Venitul din vânzări din ZEL „Cahul” (prognozat)	26,41	44,84	76,14	129,29	141,52	154,91
Venitul total din vânzări (prognozat)	414,51	429,06	456,52	505,87	514,52	523,99

(Elaborat de autor)

Conform datelor din tabelul 7, se prognozează că ZEL „Cahul” v-a asigura o creștere a venitului din vânzări cu cca 34%, în pofida faptului ca în restul raionului venitul din vânzări se va diminua în continuare cu o valoare de 1% în fiecare an.

Tabelul 8. Prognoza ritmului mediu de dinamică a venitului din vânzare a producției industriale, în perioada 2015–2020, %

Indicatorul	Raionul Edineț	Raionul Strășeni	Raionul Cahul
Ritmul mediu de dinamică a venitului din vânzări fără ZEL (prognozat)	10,67	7,21	-1,00
Ritmul mediu de dinamică a venitului din vânzări din ZEL (prognozat)	35,31	35,31	26,71
Ritmul mediu de dinamică a venitului total din vânzări (prognozat)	14,19	11,76	3,74

(Elaborat de autor)

Expunând exemplele de mai sus, au fost descrise trei scenarii posibile de evoluție a venitului din vânzări și anume: când veniturile din vânzările producției industriale cresc cu un ritm înalt, cu un ritm mediu precum și descresc.

Capitolul 3 se finalizează cu concluzia că metodologia de prognoză a evoluției venitului din vânzări din activitatea industrială, sub influența ZEL, poate fi utilizată la alegerea regiunilor pentru amplasarea acestor zone.

S-a dovedit că deschiderea ZEL ar asigura o creștere a ritmului mediu de dinamică a venitului din vânzări al producției industriale în medie cu 4 puncte procentuale și impactul economic asupra regiunii în care este creată ZEL are un caracter de lungă durată și efectul se face resimțit în 3-5 ani.

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Cercetările efectuate în domeniul activității zonelor economice libere în condițiile economiei naționale ne-au permis să facem următoarele **concluzii**:

1. În strategiile de dezvoltare regională se regăsesc doar regiunile în care se propune deschiderea ZEL, fără efectuarea unei analize complexe de estimare a impactului acestora asupra regiunii, pentru a exclude activitatea inefficientă a acestor formațiuni economice.

2. Politica de facilități oferită în cadrul ZEL este unică și nu există o ajustare la situația economică din regiunile în care sunt create.

3. Nu există o poziție comună a APC și autoritățile publice locale (APL) cu referire la crearea și funcționarea ZEL. APC au interesul de a crește intrările la Bugetul de Stat, iar APL au interesul de a atrage investiții și de a dezvolta infrastructura regiunii.

4. Nu există facilități indirecte oferite rezidenților ZEL, precum regim facilitat de obținere a licențelor și excluderea unor activități din lista activităților licențiate.

5. Se atestă o lipsă a informării agenților economici despre avantajele ce pot fi oferite de ZEL.

6. Analiza unui șir de indicatori economici ne permite să demonstrăm că activitatea economică a ZEL este de circa 2-3 ori mai intensă decât în restul teritoriului Republicii Moldova, iar aceasta, la rândul său, duce la o dezvoltare sporită a activității industriale a regiunii, precum și la dezvoltarea ramurilor economice conexe, așa ca transportul, comerțul, sfera de deservire a populației etc.

7. Rezultatele acestui studiu au fost utilizate de administrația ZEL "Bălți" pentru alegerea regiunilor de amplasare a ZEL nou-create, pe exemplul subzonei "Strășeni".

8. Rezultatele științifico-practice obținute în această lucrare sunt implementate în procesul de învățământ "Economia ramurii" (Ciclul I Licență); în cadrul Facultății „Inginerie Mecanică, Industrială și Transporturi”, UTM.

Problema științifică importantă soluționată constă în: elaborarea unei metode complexe de evaluare a impactului ZEL în economia regională, bazată pe matricea PEST; utilizarea metodelor trendului și a comparației, ceea ce a condus la o evaluare mai exactă a impactului acestor formațiuni economice asupra economiei regionale, în scopul utilizării ulterioare a acestei metode pentru alegerea amplasării optime a ZEL și pentru evaluarea impactului acestora.

În baza rezultatelor obținute în această lucrare, putem formula următoarele **recomandări**:

- Aplicarea analizei complexe de evaluare a impactului ZEL în economia regională.

- Utilizarea prognozelor dezvoltării economice a regiunii unde urmează să fie creată o zonă economică liberă.

BIBLIOGRAFIE

1. Семенов К. Развитие свободных и оффшорных зон. В: Российский экономический журнал, 1995, № 11, с. 34-44.
2. Авдокушин Е. Свободные (специальные) экономические зоны.
http://polbu.ru/avdokushin_economy/ch26_all.html (vizitat la 20.11.2015).
3. Herbert G. Free Economic Zones: Good or Bad? In: Außenwirtschaft, 1984, vol. 39, p. 43-56.
4. Игнатов В. Свободные экономические зоны, Москва: Ось-89, 1997, с. 192.
5. Ashok V. Development of Entrepreneurship through Special Economic Zone. A Literature Review. In: Journal of Management & Commerce, Ahilya Altius Shodh, 2006, p. 1-15.
6. Черненко Н. Свободные экономические зоны в мировой экономике, Минск: Вестник БГЭУ, № 3, 1998, с. 47-50.
7. Vernon R. International Investment and International Trade in the Product Cycle. In: Quarterly Journal of Economics, 1966, vol. LXXX, p. 190-207.
8. Țurcanu Gh. ș.a. Metodologia prognozării proceselor economice în managementul întreprinderii. Chișinău: Editura ASEM, 2011.
9. Ciubotaru M. Politici de gestionare și instrumente de măsurare a performanțelor financiare ale companiilor de stat. În: Studii Economice, nr. 1-2. Chișinău: ULIM, 2011, p. 294-306.

LISTA PRINCIPALELOR PUBLICAȚII LA TEMA TEZEI

10. Dumitru Odainîi, Vasile Mamaliga. Analiza PEST – metodă eficientă de analiză a dezvoltării economiei naționale (exemplul zonelor economice libere). În: Meridian Ingineresc, nr. 3, 2015, p. 108-111. ISSN 1683-853X, categoria C, 0,43.
11. Dumitru Odainîi, Vasile Mamaliga. Zonele economice libere în contextul politicii de dezvoltare regională. În: Meridian Ingineresc, nr. 1, 2016, p. 65-68. ISSN 1683-853X, categoria C, 0,43 c.t.
12. Dumitru Odainîi. Metode de evaluare a etapelor de dezvoltare a zonelor economice libere în Republica Moldova. În: Intellectus, nr. 3, 2016, p. 99-105. ISSN 1810-7079, categoria B, 0,5 c.t.
13. Dumitru Odainîi. Zonele economice libere – o metodă de asigurare a creșterii economice la nivel local și național. În: Materialele Conferinței științifico-practice internaționale ”Creșterea economică în condițiile globalizării”, ediția a X-a, 2015. Chișinău: Institutul Național de Cercetări Economice, 15-16 octombrie 2015, p. 242-246. ISBN 978-9975-4285-1-5, 0,31 c.t.
14. Dumitru Odainîi. Zonele antreprenoriatului liber în Republica Moldova. Specificul creării În: Materialele Conferinței științifice internaționale „TMCR – 2003”. Chișinău: Universitatea Tehnică a Moldovei, 29-30 iunie 2003, p. 415-417. 0,11 c.t.
15. Dumitru Odainîi. Rolul zonelor economice libere în economia mondială. Suport de curs. Universitatea Tehnică a Moldovei, Chișinău: Tehnica-UTM, 2017. 61 p. ISBN 978-9975-45-467-4, 3,75 c.t.

ADNOTARE

Odainî Dumitru. „**Rolul zonelor economice libere în asigurarea dezvoltării regionale în Republica Moldova**”. Teză de doctor în vederea conferirii titlului științific de doctor în științe economice la specialitatea 521.03 – „Economie și management în domeniul de activitate”. Chișinău, 2017.

Structura lucrării: introducere, trei capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografie din 99 titluri; lucrarea include 13 anexe, 136 de pagini, 48 de figuri, 60 de tabele. Rezultatele obținute sunt publicate în 5 lucrări științifice.

Cuvinte-cheie: zone economice libere, analiză comparativă, nivel de dezvoltare, politică de dezvoltare regională, venit național, investiții, productivitate a muncii, venituri din vânzări.

Domeniul de studiu: Științe economice.

Scopul cercetării rezidă în fundamentarea teoretico-aplicativă și elaborarea unor metode/soluții de eficientizare a politicilor de creare a zonelor economice libere (ZEL) pe teritoriul Republicii Moldova; crearea unui mecanism de investigație a zonelor în care se preconizează deschiderea ZEL. În vederea realizării scopului propus, au fost stabilite următoarele **obiective:** cercetarea practicii internaționale privind crearea ZEL; analiza și sistematizarea conceptelor ZEL; analiza formelor organizatorice ale acestora și a etapelor de evoluție la nivelul economiei mondiale și la nivelul Republicii Moldova; evaluarea prin comparație a conceptelor ZEL din alte țări cu cele existente în Republica Moldova; punerea în evidență a tuturor facilităților oferite de autoritățile centrale și cele locale din Republica Moldova pentru ZEL; analiza impactului activității ZEL asupra economiei regionale și la nivel de țară; evaluarea proiectelor de creare a ZEL din politica de dezvoltare regională.

Noutatea și originalitatea științifică a lucrării. A fost elaborat modelul de prognoză a dezvoltării activității industriale prin prisma creării ZEL.

Problema științifică importantă soluționată constă în elaborarea unei metode complexe de evaluare a impactului ZEL în economia regională, bazată pe matricea PEST; utilizarea metodelor trendului și comparației, ceea ce a condus la o evaluare mai exactă a impactului acestor formațiuni economice asupra economiei regionale, în scopul utilizării ulterioare a acestei metode pentru amplasarea optimă a ZEL și pentru evaluarea impactului acestora.

Semnificația teoretică a tezei constă în ajustarea într-o viziune nouă a criteriilor de clasificare a ZEL din Republica Moldova; formularea unei noi definiții a acestora; conceptualizarea recomandărilor teoretice și practice privind crearea unui mediu investițional favorabil, prin intermediul politicii creării zonelor economice libere în condițiile economiei naționale.

Valoarea aplicativă a tezei constă în aplicabilitatea practică a rezultatelor obținute în elaborarea măsurilor de formare a strategiei de dezvoltare a ZEL; elaborarea unei metode de prognozare, aplicarea căreia va ajuta la elaborarea recomandărilor și luarea deciziilor la nivelele central și local privind amplasarea noilor zone economice libere pe teritoriul Republicii Moldova.

Rezultatele științifice ale tezei sunt aplicabile în procesele de luare a deciziilor privind crearea noilor zone economice libere pe teritoriul Republicii Moldova, precum și în calitate de suport didactic pentru cursurile din domeniul economic.

SUMMARY

Odainî Dumitru. “**The Role of Free Economic Zones in the Insurance of Developing the Regional Economy in the Republic of Moldova**”. PhD thesis title in order to get a PhD in Economics from 521.03 specialty – “Economy and Management in the Field of Activity”. Chisinau, 2017

Thesis structure. This paper contains an introduction, three chapters, conclusions and recommendations, bibliography of 99 titles and includes 13 annexes, 136 pages, 48 figures, 60 tables. The results are published in 6 scientific papers.

Keywords: free economic zones, benchmarking, level of development, regional development policy, national income, investment, labor productivity, sales revenue.

Field of study: economics.

The purpose of the research is to analyze policies to create free economic zones (FEZ) in Moldova and mechanisms to achieve efficient economic activity, to develop a method for finding the areas where it is expected to open these economic formations based on modern techniques. In order to achieve the goal of the research, the following objectives have been established: the analysis and the systematization of FEZ concepts, their organizational and legal forms and the stages of development in the world economy; the evaluation through comparison of FEZ concepts in different countries to those in ours; the analysis of the impact of present industrial infrastructures on FEZ activity, the analysis of investment activity in FEZ, the influence of these formations’ activity in the regional economy and in the country, projects of FEZ foundation in the policy of regional development.

The Scientific novelty and originality of the results achieved consist of systematization, realization and development of theoretical and scientific FEZ concepts, their classification according to investment activity criteria based on Pareto diagram, the development of the external factors influence analysis based on the PEST matrix, FEZ impact assessment on the regional economy through comparing economic activity indicators and the estimation of central tendencies of change, the assessment of the relationship between the FEZ development level and population’s income growth.

The Important scientific problem solved in the investigation is to develop an assessment system for FEZ economic performance and create a building policy for them taking into account the interests of the government and local authorities. The suggested recommendations will help ensure a fair competitive environment among the regions of Moldova, they will simplify the procedures of FEZ creation and will develop collaborative relationships between investors and public authorities.

Theoretical and practical value of the thesis is to develop theoretical and practical recommendations on building a favorable investment environment through the creation of free economic zones policy in national economy.

Scientific results of the thesis are used to decision making processes in creating new free economic zones in Moldova, as well as teaching aids for courses in economics.

АННОТАЦИЯ

Одайнй Думитру. «Роль свободных экономических зон в обеспечении регионального развития в Республике Молдова». Диссертация на соискание ученой степени доктора экономических наук по специальности 521.03 – "Экономика и управление в области деятельности". Кишинэу, 2017.

Структура диссертации: введение, три главы, выводы и рекомендации, библиография из 99 источников, 136 страниц, 48 диаграмм, 60 таблиц и 13 приложений.

Ключевые слова: свободные экономические зоны, сравнительный анализ, уровень развития, политика регионального развития, инвестиции, производительность труда, общая выручка.

Область исследования: Экономика и менеджмент в области деятельности

Цель диссертационной работы заключается в теоретической и прикладной основы и разработки методов/решений для рационализации политики создания свободных экономических зон (СЭЗ) в Молдове; создание механизма для исследования областей, где ожидается открытие СЭЗ. Для достижения цели исследования были установлены следующие задачи: анализ и систематизация концепций СЭЗ, их организационные формы и этапы развития в мировой экономике; анализ влияния активности СЭЗ на региональную экономику и на национальном уровне.

Новизна и оригинальность научных результатов состоят в: систематизации, реализации и развитии теоретических и научных концепций СЭЗ, их классификации на основе инвестиционной активности в диаграмме Парето; разработке механизмов анализа развития под влиянием внешних факторов на основе матрицы PEST; оценке воздействия СЭЗ на экономику региона путем сравнения показателей экономической деятельности и оценки центральных тенденций изменения; оценке взаимосвязи между степенью развития СЭЗ и ростом располагаемых доходов; предложении и разработке методологии для прогнозирования влияния СЭЗ на экономику регионов.

Важная научная проблема решена: путём разработки системы оценки экономической эффективности СЭЗ, оценки взаимосвязи между степенью развития СЭЗ и степенью экономического развития регионов, в которых создаются эти экономические формирования, и прогнозирования развития экономических показателей на территории, на которых будут размещены СЭЗ.

Теоретическая ценность состоит в приспособливании критериев классификации СЭЗ в Республике Молдова, концептуализации теоретических и практических рекомендаций по созданию благоприятного инвестиционного климата путем разработки политики создания свободных экономических зон в национальной экономике.

Ценность работы заключается в: практической применимости результатов, достигнутых в разработке учебных мероприятий стратегии развития СЭЗ; разработки метода прогнозирования, что поможет разработать рекомендации и принимать решения на местном и центральном уровнях управления.

Научные результаты диссертации применимы к процессу принятия решений в создании новых экономических зон в Республике Молдова, а также для разработки учебных пособий для курсов по экономике.

ODAINÎ DUMITRU

**ROLUL ZONELOR ECONOMICE LIBERE ÎN ASIGURAREA
DEZVOLTĂRII REGIONALE ÎN REPUBLICA MOLDOVA**

521.03 – ECONOMIE ȘI MANAGEMENT ÎN DOMENIUL DE ACTIVITATE

Autoreferatul tezei de doctor în economie

Aprobat spre tipar 19.06.17

Hârtie ofset. Tipar RISO.

Coli de tipar: 1,56

Formatul hârtiei 60×84 1/16

Tiraj: 50 ex.

Comanda nr. 84

UTM, 2017, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare, 168

Secția Redactare și Editare a UTM

2068, Chișinău, str. Studenților, 9/9

© UTM, 2016